https://teluguislam.net

ఇస్లాం శుభోదయ సమయాన అరేబియా పరిస్థితి

అరేబియా నైసర్గిక స్వరూపం - జాతులు

దైవ సందేశానికి అనుగుణంగా, దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం గారి జీవితం కొనసాగిన వైనాన్నే మనం 'మహాప్రవక్త (స) జీవిత చరిత్ర'గా, 'సీరతున్నబీ'గా లేదా 'దివ్యచరితం'గా చెప్పుకోవడం జరుగుతోంది. అజ్ఞానపు చీకట్లల్లో కొట్టుమిట్టాడుతున్న మానవాళిని తన దివ్యచరితం ద్వారా విజ్ఞాన కాంతి వైపునకు నడిపించారాయన. అదే కాకుండా ఆయన దాసుల దాస్యం నుండి మానవాళిని బయటకు లాగి దైవదాస్యం వైపునకు పురోగమింపజేసిన మహామనీషి. దైవసందేశావతరణకు పూర్వం, ఆ తరువాత సంభవించిన సంఘటనలను, నెలకొన్న పరిస్థితులను పోల్చి చూస్తే తప్ప, మహాప్రవక్త (స) గారి దివ్యచరిత్రను మలచడం సాధ్యం అయ్యే పని కాదు. అందుకని, అసలు చర్చకు వచ్చే ముందు ఈ అధ్యాయంలో ఇస్లాం ఆవిర్భావానికి పూర్వం దైవసందేశహరులైన ముహమ్మద్ (స) ప్రభవించిన ఆ అరబ్బు జాతులు, వాటి వృద్ధివికాసాల తీరుతెన్నులు ఎలాంటివో తప్పకుండా అధ్యయనం చేయవలసి ఉంది.

అరేబియా నైసర్గిక స్వరూపం

'అరబ్బు' అనే పదానికి నిఘంటువుల్లో 'ఎడారి', 'నిర్జల ఊసర క్షేత్రం' అని అర్థాలున్నాయి. అనాదిగా అరేబియా ద్వీపకల్పం, ఆ ద్వీపకల్పంలో నివసించే జాతుల కోసం వాడబడిన పదమిది. అరేబియాకు పశ్చిమాన ఎర్ర సముద్రం మరియు సినాయి ద్వీపకల్పం ఉన్నాయి. తూర్పున అరేబియా అఖాతమే కాకుండా దక్షిణ ఇరాఖ్‌కు చెందిన ఓ పెద్ద భూభాగం; దక్షిణాన అరేబియా సముద్రం ఉంది. నిజానికి ఇది విస్తరించిన హిందూ మహాసముద్ర

https://teluguislam.net

మనే అనాలి. ఉత్తర దిక్కున సిరియా దేశం, ఉత్తర ఇరాఖ్‌కు చెందిన కొంత భూభాగం కలసి ఉన్నాయి. వీటిలో కొన్ని సరిహద్దుల విషయమై భేదాభి ప్రాయం ఉంది. మొత్తం భూభాగం వైశాల్యం పది నుండి పదమూడు లక్షల చదరపు మైళ్ళు ఉంటుందని అంచనా వేయడం జరిగింది.

అరేబియా ద్వీపకల్పం భౌతికంగానూ, భౌగోళికంగానూ గొప్ప ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకున్న భూభాగం. అంతర్గతంగా ఇది నలు వైపుల నుండి ఎడారి, కొండలు, గుట్టలతో పరివేష్ఠింపబడి ఉన్న కారణంగా, విదేశీ జాతులు దీన్ని ఏ మాత్రం జయించడానికిగానీ, తమ ప్రభావాన్ని విస్తరింప జేయడానికిగానీ వీలులేని ఒక సురక్షిత దుర్గంగా రూపొందింది. ఈ కారణం గానే అరేబియా ద్వీపానికి చెందిన ప్రజలు అనాదిగా తమ సమస్త వ్యవహారాల్లో పూర్తిగా స్వతంత్రులుగా ఉంటూ వచ్చారు. పెట్టని కోటల్లా ఉన్న ప్రకృతి సిద్ధమైన ఈ గట్టి అడ్డంకులే లేకపోతే, అరేబియా ప్రజలకు పొరుగునే ఉన్న రెండు గొప్ప శక్తిమంతమైన సామ్రాజ్యాల దండయాత్రలను అడ్డుకునే శక్తి ఏ మాత్రం లేకపోయేది.

ఇక బాహ్యాపరంగా చూస్తే, పురాతన కాలానికి చెందిన భూఖండా లన్నింటికి నట్టనడుమన అరేబియా ద్వీపకల్పం ఉంది. భూమార్గాన్నే కాకుండా సముద్ర మార్గాన కూడా ఆ ఖండాలతో సంబంధం కలిగి ఉన్న దేశమిది. అరేబియా వాయవ్య దిశ ఆఫ్రికా ఖండపు ప్రవేశ ద్వారంగాను, ఈశాన్య దిశ ఐరోపా ఖండంలో ప్రవేశించే మార్గంగాను, తూర్పు దిశ ఇరాన్, మధ్యాసియా మరియు దూర ప్రాచ్య ద్వారాలను తెరుస్తోంది. ఈ మార్గం గుండానే భారత దేశం, చైనా వరకు రాకపోకలు సాగగలవు. ఇలాగే ప్రతి ఖండం సముద్ర మార్గాన కూడా అరేబియా ద్వీపకల్పంతో సంబంధం కలిగి ఉంది. ఆ ఖండాల నుండి ఓడలు నేరుగా అరేబియా ఓడరేవుల్లోనికి వచ్చి నిలుస్తాయి.

ఈ భౌగోళిక స్వరూపం కారణంగా, అరేబియా ద్వీపకల్పం యొక్క ఉత్తర దక్షిణ భూభాగాలు వివిధ జాతులకు రక్షణ స్థావరాలుగాను, వ్యాపార వాణిజ్యా లకు, సాంస్కృతిక ధార్మిక భావాలకు మార్పిడి కేంద్రాలుగానూ విలసిల్లాయి.

అరబ్బు జాతులు

చరిత్రకారులు వంశాలు, సంతతిపరంగా అరబ్బు జాతుల్ని మూడు రకాలుగా విభజిస్తారు.

https://teluguislam.net

1. **బాయిదా అరబ్బులు** : అంటే పూర్తిగా మరుగున పడిపోయిన అరబ్బు తెగలు, జాతులు అన్నమాట. ఇవి ఆద్, సమూద్, తస్మ్, జదీస్, అమాలికా వగైరాలు. వీటికి సంబంధించిన వివరాలు మరుగైపోయి నందున లభ్యం కాలేదు.

2. **ఆరిబా అరబ్బులు** : అంటే యారూబ్ బిన్ యష్జబ్ బిన్ ఖహ్తాన్ సంతతికి చెందిన అరబ్బులు అని అర్థం. వీరిని ఖహ్తానీ అరబ్బులని కూడా పిలుస్తారు.

3. **ముస్తారిబా అరబ్బులు** : వీరు ప్రవక్త హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) సంతతికి చెందిన అరబ్బులు. వీరిని అద్నానీ అరబ్బులుగా వ్యవహ రిస్తారు. ఆరిబా అరబ్బులు లేక ఖహ్తానీ అరబ్బుల అసలు నివాసం 'యమన్' దేశం. ఇచ్చటి నుండే వారి కుటుంబాలు, తెగలు వివిధ శాఖల్లో వెలిసి విస్తరించాయి. వీరిలో రెండు మాత్రం మంచి పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించుకున్న తెగలు. అవి: 1. హమీర్, 2. కహ్లాన్.

హమీర్‌కు చెందిన ప్రముఖ శాఖలు 'జైదుల్ జమ్‌హూర్', 'ఖుజాఅ' మరియు 'మకాసిక్'లు.

కహ్లాన్‌కు చెందిన ప్రఖ్యాత శాఖలు హమ్దాన్, అన్మార్, తై, మజ్‌హిజ్, కిందా, లఖ్మ్, జుజామ్, అజ్ద్, అవస్, ఖజ్రజ్ మరియు జుఫ్నాలు. జుఫ్నా సంతతివారు సిరియా చుట్టుపట్ల రాజ్యాలను స్థాపించి 'ఆలె గస్సాన్'గా పేరుగాంచారు.

సాధారణ కహ్లానీ తెగలు ఆ తరువాత యమన్‌ను వదిలి అరేబియా ద్వీపంలోని వివిధ ప్రదేశాల్లోనికి వ్యాపించాయి. 'సీలె అరిమ్' సంఘటనకు పూర్వం, రోమనులు, ఈజిప్ట్, సిరియాలను హస్తగతం చేసుకొని యమన్‌పై దండెత్తడం జరిగింది. యమన్‌కు సంబంధించిన వ్యాపార మార్గాలను, సముద్ర మార్గాన్ని వశపర్చుకున్నారు. భూమార్గ వసతులన్నిటిని తుదముట్టించి కహ్లానీల వ్యాపారంపై వ్రేటువేసినందున కహ్లానీలు మూకుమ్మడిగా దేశాన్ని వదిలేసి వలసపోవలసివచ్చింది.

కహ్లానీ మరియు హమీరీ కుటుంబాల నడుమ మనస్పర్థలు కూడా కహ్లానీల వలసకు కారణం కావచ్చు. హమీరీలు మాత్రం వలస పోకుండా

https://teluguislam.net

ఉండడం, కహ్‌లానీలు మాత్రమే వలసపోవడం అనే విషయం దీన్ని ధృవీకరిస్తోంది.

వలస వెళ్ళిన కహ్‌లానీ తెగల్ని నాలుగు రకాలుగా విభజించవచ్చు

1. అజ్ద్ : వీరు తమ నాయకుడు ఇమ్రాన్ బిన్ అమ్రూ మజీఖియా సలహాపై దేశాన్ని వీడినవారు. మొదట యమన్‌లోనే ఓ చోటి నుండి మరో చోటికి మారుతూవచ్చినవారు వీరు. దీని కోసం ముందే వారు ఓ గూఢాచార బృందాన్ని ఏర్పర్చుకొని, పరిస్థితులను ఆకళింపు చేసుకొని మరీ కదిలేవారు. చివరికి వీరు ఉత్తర దిశ వైపునకు వెళ్ళి వేర్వేరు ప్రదేశాల్లో శాశ్వతంగా స్థిరపడిపోయారు. ఆ శాఖల వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి.

సాలిబా బిన్ అమ్రూ: ఈ శాఖ మొదట హిజాజ్ వైపునకు బయలుదేరి సఅల్బియా, జీకార్ల నడుమ నివాసం ఏర్పర్చుకుంది. సంతానం పెరిగి పెద్దదై శక్తి పుంజుకున్న తరువాత మదీనాకు వెళ్ళి అక్కడనే స్థిరమైపోయింది. ఈ సాలిబా సంతతి నుండే అవస్, ఖజ్రజ్ తెగలు ఉద్భవించాయి. అవస్, ఖజ్రజ్ అనేవారు సాలిబా కుమారుడైన హారిసా కొడుకులు.

హారిసా బిన్ అమ్రూ: అంటే 'ఖుజాఅ' మరియు దాని సంతతి అన్నమాట. మొదట వీరు 'హిజాజ్'లో దేశదిమ్మరులుగా తిరుగుతూ మర్రజ్‌జహ్రాన్‌లో మజిలీ చేశారు. ఆ తరువాత మక్కాపై దండెత్తి బనూ జుర్‌హుంను అచ్చటి నుండి పారద్రోలి మక్కాలోనే స్థిరనివాసం ఏర్పర్చుకున్నారు.

ఇమ్రాన్ బిన్ అమ్రూ: అతనూ, అతని సంతానం అమ్మాన్‌లో స్థిరపడిపోయారు. అందుకే వీరు' అజ్దె అమ్మాన్'గా పిలువబడతారు.

నస్ర్ బిన్ అజ్ద్ : ఈ శాఖకు సంబంధించిన తెగలు తహామాలో స్థిరపడ్డారు. వీరు 'అజ్దె షనూవా'గా పేరుపొందారు.

జుఫ్నా బిన్ అమ్రూ : ఇతను సిరియా దేశానికి వెళ్ళి తన సంతానంతో అక్కడనే స్థిరపడిపోయాడు. ఇతనే గస్సానీ పాలకులకు మూలపురుషుడు కూడాను. వారు సిరియాకు వెళ్ళడానికి పూర్వం హిజాజ్‌లో గస్సాన్ అనే ఒయాసిస్సు వద్ద కొంతకాలం నివాసం ఉండటం వలన వారిని అలె గస్సాన్‌గా పిలుస్తారు.

2. లఖ్మా వజ్‌జామ్‌లు : హీరాకు చెందిన ఆలె మున్జిర్ రాజుల మూలపురుషుడు నస్ర్ బిన్ రబీ ఈ లక్మీల్లోని వాడే.

https://teluguislam.net

3. బనూ తై: ఈ తెగ, బనూ అజ్ద్ వలస వెళ్ళిన తరువాత ఉత్తరం వైపునకు పయనించి 'అజా', 'సల్మా' పేర్లుగల రెండు కొండల దరిదాపుల్లో శాశ్వతంగా స్థిరపడిపోయింది. చివరికి ఈ రెండు కొండలు 'తై' తెగ కారణంగా ఖ్యాతిని పొందాయి.

4. కిందా: వీరు మొదటగా బహ్రైన్ - ప్రస్తుత అల్ అహ్సార్ - లో విడిది చేశారు. అయితే కొన్ని అనివార్య కారణాల వల్ల దాన్ని వదిలి హజర్‌మౌత్‌కు వెళ్ళిపోయారు. అక్కడ కూడా వారికి సంరక్షణ లభించక చివరికి 'నజద్'లో విడిది చేయవలసివచ్చింది. ఇక్కడ వీరు ఓ గొప్ప పాలనకు నాంది పలికారు. అయితే ఈ పాలన అంత దృఢంగా లేకపోవడం వలన త్వరలోనే పతనమై పోయింది.

కహ్లాన్ ఒక్కటే కాకుండా హమీర్‌కు సంబంధించిన ఓ తెగ 'ఖుజాఅ' కూడా ఒకటుంది. హమీరీ తెగ విషయంలో కొంత అభిప్రాయభేదం ఉంది. ఇది యమన్ విడిచి ఇరాఖ్‌లోని 'బాదియతుస్సమావా' అనే ప్రాంతానికి వలస పోయింది.[1]

ముస్తారిబా అరబ్బులు : వీరికి మూలపురుషుడు ఇబ్రాహీం అలైహిస్సలాం. ఈయన ఇరాఖ్‌లోని 'ఉర్' నగర నివాసి. ఇది ఫరాత్ నది పశ్చిమ తీరంలోని 'కూఫా' దాపులో ఉండింది. త్రవ్వకాల్లో బయల్పడిన శిలా శాసనాల్లో ఆ నగరం గురించి అనేక వివరాలు వెలుగులోనికి వచ్చాయి.

హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) కుటుంబానికి చెందిన కొన్ని వివరాలు, ఆ దేశ ప్రజల ధార్మిక సామాజిక పరిస్థితులు కూడా అవగతమయ్యాయి.

హజ్రత్‌ఇబ్రాహీం (అ.స.) ఇక్కడ నుండే హిజ్రత్ చేసి (వలస వెళ్ళి) 'ఖరాన్' నగరానికి చేరారు. అక్కడి నుండి ఆయన పాలస్తీనాకు వెళ్ళి దాన్ని తన దైవదౌత్య కార్యకలాపాలకు కేంద్రంగా చేసుకున్నారు. ధర్మ బోధలో నిమగ్నులై దైవ మార్గం వైపునకు ప్రజల్ని ఆహ్వానిస్తూ దేశ విదేశాల్లో తిరగసాగారు. ఓసారి

---

1. ఈ తెగలు, వాటి వలస వివరాలు 'ముహాజిరత్ తారీకుల్ ఉమమ్ ఇస్లామియా లిల్ ఖిజ్రా- 1/11-13, ఖల్బ్ జజీరతుల్ అరబ్, పేజీ. 231-235లో ఉన్నాయి. వలస సంఘటనకు సంబంధించిన కాలం, దానికి కారణాలను పరిశీలించిన తరువాత సరి అయినవిగా తోచిన వాటినే ఇక్కడ పొందుపర్చడం జరిగింది.

https://teluguislam.net

ఆయన ఈజిప్ట్‌కు కూడా వెళ్ళారు. ఈజిప్ట్ చక్రవర్తి ఫిర్‌ఔన్ (ఫారో), ఆయన(అ.స.) భార్య 'సారా'ను గురించి విని మోహంలో పడ్డాడు. అతడు ఆమెను తన దర్బారుకు చెడు తలంపుతో పిలిపించాడు. హజ్రత్ సారా ప్రార్థనను మన్నించి అల్లాహ్ ఫిర్‌ఔన్‌కు కాళ్ళుచేతులు కొట్టుకునే వ్యాధిని సంక్రమింపజేశాడు. అతని చెడు ఉద్దేశ్యం అతని ముఖానికేసి కొట్టబడింది. ఈ వ్యాధి వల్ల ఫిర్‌ఔన్‌కు ఆమె సామాన్య స్త్రీ కాదనీ, దేవుని ప్రత్యేక దాసియనీ, దైవసామీప్యంగల భక్తురాలనీ తెలిసిపోయింది. ఆమెగారి ఈ ప్రత్యేకతకు ప్రభావితుడై తన కుమార్తె[2] 'హాజిరా'ను ఆమెకు దాసీగా చేసి పంపాడు. ఆ తరువాత హజ్రత్ సారా, హజ్రత్ హాజిరాను ఇబ్రాహీం (అ.స.)కు భార్యగా చేశారు.[3]

హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.), హజ్రత్ సారా, హజ్రత్ హాజిరాలను వెంటబెట్టుకొని పాలస్తీనాకు తిరిగి వచ్చేశారు. ఆ తరువాత అల్లాహ్, హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.)కు హాజిరా గర్భం నుండి యోగ్యుడైన ఓ కుమారుడు హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.)ను ప్రసాదించాడు. అయితే, సంతానంలేని హజ్రత్ సారా అభిమానం దెబ్బతిన్నది. ఆమె హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.)ను, హజ్రత్ హాజిరాను మరియు ఆమె పసికందునూ దేశ బహిష్కరణ చేయమని బలవంతపెట్టింది. అనివార్య పరిస్థితుల వల్ల హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) హజ్రత్ సారా మాటను కాదనలేక హజ్రత్ హాజిరాను, ఆమె కుమారుడు హజ్రత్ ఇస్మాయీల్‌ను తోడ్కొని హిజాజ్ వైపు బయలుదేరవలసివచ్చింది. అక్కడ ప్రస్తుతం దైవగృహం కాబా ఉన్న ఎడారి కొండల నడుమ గల ఓ లోయలో వదిలారు. అప్పుడు దైవగృహం ఉనికే లేదు. అక్కడ కేవలం మెట్టగా ఉండే ప్రదేశం ఒకటుంది. వరద వచ్చినప్పుడు వరద నీరు ఈ మెట్టప్రాంతానికి కుడి ఎడమ వైపుల నుండి తప్పుకుపోయేవి . అక్కడే మస్జిదె హరామ్‌కు ఎగువన జమ్‌జమ్ బావి వద్ద ఓ పెద్ద వృక్షం ఉండేది. ఆయన ఆ చెట్టు దగ్గర హజ్రత్

2. హజ్రత్ హాజిరా ఓ బానిస స్త్రీగా చెప్పుకోవడం జరుగుతుంది. అయితే అల్లామా మన్సూర్ పూరి ఈ విషయంలో పరిశోధన చేసి ఆమె బానిస స్త్రీ కాదని ఓ స్వతంత్రురాలని రుజువు చేశారు. ఆమె ఫిర్‌ఔన్ కుమార్తెయే. *(రహ్మతుల్ లిల్ ఆలమీన్- సంపుటం: 2, పుట. 36-37)*
3. *రహ్మతుల్ లిల్ ఆలమీన్- సంపుటం: 2, పుట. 34. సంఘటన వివరాల కోసం సహీ బుఖారి సం.1, పుట. 484 చూడండి.*

హాజిరా, హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.)లను వదిలివెళ్లారు. అప్పుడు మక్కాలో నీరుగానీ, ఆదమ్‌గానీ, ఆదమ్ సంతానంగానీ లేరు. అందుకని హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) వారి కోసం పాత్రలో ఖర్జూరపు పళ్ళు, ఒక తోలు సంచిలో నీరు ఉంచి తిరిగి పాలస్తీనాకు వెళ్ళిపోయారు. కాని కొన్ని రోజుల్లోనే ఆ ఖర్జూరపు పళ్ళు, నీరూ అయిపోయి పెద్ద సంకటం ఏర్పడింది. ఆ గడ్డు పరిస్థితిలో అల్లాహ్ కారుణ్యం వల్ల జమ్‌జమ్ చెలమ పుట్టుకువచ్చింది. ఇది కొంతకాలం వరకు ఆ ఇరువురి జీవితాలను కాపాడడానికి దోహదపడిన విషయం విదితమే.[4]

కొంతకాలం గడిచిన తరువాత యమన్ నుండి ఓ తెగ అక్కడికి వచ్చింది. చరిత్రలో దాన్ని 'జుర్‌హుమ్‌సాని' (రెండవ జుర్హుం)గా చెప్పుకోవడం జరిగింది. ఈ తెగ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) మాతృమూర్తి నుండి అనుమతి పొంది మక్కాలో నివాసం ఏర్పర్చుకుంది. ఇదివరకు ఈ తెగ మక్కా చుట్టుపట్లగల కొండ లోయల్లో నివాసం ఉంటూ ఉండేది అని ప్రతీతి. సహీ బుఖారి గ్రంథంలో ఈ తెగ మక్కాలో (నివాసమేర్పర్చుకోవడానికి) హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) రాక తరువాత ఆయన యవ్వన దశకు చేరిన మధ్యకాలంలో వచ్చారని వివరణ ఉంది. అయితే ఈ లోయ నుండి వారు ఇదివరకే తరచు వచ్చిపోతుండేవారు.[5] హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) తన భార్యనూ, కుమారుణ్ణీ చూచి వెళ్ళడానికి అప్పుడప్పుడు మక్కాకు వచ్చివెళ్ళేవారు. అయితే ఆయన ఎన్ని మార్లు అక్కడికి వచ్చారో ఇతమిత్థంగా తెలియదు. అయితే చరిత్ర ఆధారంగా ఆయన నాలుగు మార్లు అక్కడికి వచ్చివెళ్ళినట్లు దాఖలాలున్నాయి.

1. దివ్యఖుర్‌ఆన్‌లో అల్లాహ్, హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.)కు స్వప్నంలో తన కుమారుడు (హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ - అ.స.) ను జిబహ్ చేస్తున్నట్లు చూపించిన విషయం వివరించడం జరిగింది. ఈ స్వప్నం ఓ రకమైన దైవాదేశం. తండ్రీ కుమారులిద్దరూ ఈ ఆదేశాన్ని శిరసావహించడానికి సిద్ధమయ్యారు. వారిద్దరు దైవాదేశానికి తల ఒగ్గి, తండ్రి తన కుమారుణ్ణి బోర్లా పడవేయగా, అప్పుడు అల్లాహ్ ఆయన్ను పిలిచి, "ఓ ఇబ్రాహీం! నీవు కలను నిజం చేసి చూపించావు. సత్కార్యం చేసేవారికి మేము ఇలాంటి ప్రతిఫలాన్నే ఇస్తాము. ఇది ఓ స్పష్ట

---

4. సహీ బుఖారీ, కితాబుల్ అంబియా- 1/474, 475.

5. సహీ బుఖారీ- 1/475.

https://teluguislam.net

మైన పరీక్ష.” అల్లాహ్ ఓ పెద్ద ఖుర్బానీని పరిహారంగా ఇచ్చి ఆ బాలుణ్ణి విడిపించాడు.[6]

బైబిల్ పాత నిబంధనలో హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.), హజ్రత్ ఇస్హాక్ (అ.స.) కంటే పదమూడేళ్లు పెద్ద అని చెప్పబడింది. దివ్యఖుర్‌ఆన్ ప్రకారం, ఈ సంఘటన తరువాతనే హజ్రత్ ఇస్హాక్ (అ.స.) జననం శుభ వార్తను విని పించడం జరిగింది.

ఈ సంఘటన ద్వారా రుజువయ్యే విషయం ఏమిటంటే, హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) యవ్వన దశకు చేరకముందే కనీసం ఒకసారైనా హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) మక్కాను తప్పక దర్శించి ఉంటారు. తక్కిన మూడు ప్రయాణాలను గురించిన వివరణ సహీ బుఖారీలో ఓ సుదీర్ఘ ఉల్లేఖనం ద్వారా తెలుస్తోంది. దీన్ని ఇబ్నె అబ్బాస్ (ర) ఉల్లేఖించారు.[7] దాని వివరణ ఇలా ఉంది :

2. హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) యుక్త వయస్సుకు వచ్చి జుర్హుం (తెగ) నుండి అరబీ భాష నేర్చుకున్నారు. తమకు నచ్చిన యువకుడు అయినందున ఆ తెగకు చెందిన ఓ అమ్మాయికిచ్చి పెళ్ళి చేశారు. ఆ కాలంలోనే హజ్రత్ హాజిరా (అ.స.) మరణించారు. ఇటు హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) తన భార్యా కుమారుణ్ణి చూడడానికి మక్కాకు వచ్చారు. అయితే హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.)ను కలవడానికి కుదరలేదు. కోడలితో పరిస్థితులేమిటని అడగ్గా ఆమె తమ దారిద్ర్యాన్ని ఏకరువు పెట్టింది. ఆయన కోడలితో, “ఇస్మాయీల్ ఇంటికి వచ్చిన తరువాత ఇంటి గడపను మార్చేయమని చెప్పు” అంటూ తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. ఆయన మాటలకు అర్థం ఏమిటో హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) గ్రహించి భార్యకు విడాకులు ఇచ్చి మరో యువతిని పెళ్ళి చేసు కున్నారు. ఈమె జుర్హుం తెగ నాయకుడు మజాజ్ బిన్ అమ్రూ కుమార్తె.[8]

3. ఈ రెండవ పెళ్లి తరువాత హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) మరోసారి మక్కాకు వచ్చారు. అయితే ఈసారి కూడా హజ్రత్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) ఆయన్ను కలువలేకపోయారు. కోడలితో ఇంటి పరిస్థితి గురించి వాకబు

---

6. సాఫ్ఫాత్-103-107. *7. సహీ బుఖారి-1/475-476.*

8. ఖల్బ్ జజీరతుల్ అరబ్- పుట. 23.

https://teluguislam.net

చేయగా, ఆమె, (దేవుని దయ వల్ల అంతా సక్రమంగానే సాగుతుంది అని) దైవస్తోత్రం చేసింది. అప్పుడు ఇబ్రాహీం (అ.స.), "ఇంటి గడపను అలాగే ఉంచమని చెప్పు" అని తాకీదు చేసి పాలస్తీనాకు వెళ్ళిపోయారు.

4. ఆ తరువాత మళ్ళీ వచ్చినప్పుడు హజ్రత్ ఇస్మాయిల్ (అ.స.) 'జమ్‌జమ్' దాపున ఉన్న చెట్టు క్రింద బాణాలు పోతపోస్తున్నారు. తండ్రిని చూడగానే పరుగున వెళ్ళి వాటేసుకున్నారు. ఈ సందర్భంలో తండ్రీకొడుకుల పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందో ఊహించుకోవచ్చు. ఈ కలయిక ఓ సుదీర్ఘ కాలం తరువాత జరిగింది. మృదుస్వభావుడైన, ప్రేమమయుడైన ఒక తండ్రి తన కుమారుడి నుంచి, విధేయుడైన ఒక కుమారుడు తన తండ్రి నుంచి ఇంత కాలంపాటు దూరంగా ఉండటాన్ని భరించటం ఎంతో కష్టతరమైన విషయం. తండ్రీకొడుకుల పరిస్థితి చెప్పనలవికానిది. ఆ తరువాత వారిద్దరు కలసి కాబా గృహాన్ని నిర్మించారు. పునాదులు త్రవ్వి, గోడలు పైకి లేపారు. ఇబ్రాహీం (అ.స.) ప్రపంచ ప్రజలందరనీ హజ్ కొరకు పిలిచారు.

అల్లాహ్ మజాజ్ కుమార్తె ద్వారా ఇస్మాయిల్ (అ.స.)కు పన్నెండుగురు కుమారులను ఒసిగాడు.[9] వారి పేర్లు ఇలా ఉన్నాయి. నాబిత్ లేక నబాయూత్, ఖైదార్, అద్ బాయిల్, ముబ్‌షామ్, ముష్మా, దూమా, మీషా, హదద్, తైమా, యతూర్, నఫీస్, ఖైద్‌మాన్.

ఈ పన్నెండుగురు కుమారులతో పన్నెండు తెగలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి. వీరంతా మక్కాలోనే స్థిరనివాసం ఏర్పరచుకున్నారు. వీరి ఉపాధి ఎక్కువగా యమన్, ఈజిప్ట్, సిరియాలతో వ్యాపారం చేయడంపైనే ఆధార పడింది. ఆ తరువాత ఈ తెగలు అరేబియా ద్వీపంలో వివిధ ప్రదేశాల్లో- ఇంకా చెప్పాలంటే - అరేబియా అవతల కూడా వ్యాపించాయి. నాబిత్, ఖైదార్ల సంతతి తప్ప తక్కిన తెగల వివరాలు, పరిస్థితులు కాలగర్భంలో కలసి పోయాయి.

నబ్తీల సంస్కృతి ఉత్తర హిజాజ్‌లో వికసించింది. వారు ఓ శక్తిమంత మైన ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించి చుట్టుప్రక్కల ప్రజల్ని అధీనపర్చుకున్నారు. వారి రాజధాని నగరం బత్రాన్. ఎవ్వరూ వారిని ఎదిరించడానికి సాహసించే వారు కారు. ఆ తరువాత రోమనులు వచ్చి నబ్తీల పాలనను అంతమొందించారు.

---

9. ఖల్బ్ జజీరతుల్ అరబ్ పేజీ-32.

https://teluguislam.net

మౌలానా సయ్యద్ సులైమాన్ నద్వీ (రహ్మాలై) ఈ విషయాన్ని లోతుగా పరిశోధించి, 'ఆలె గస్సాన్' మరియు 'అన్సార్' అంటే అవస్ మరియు ఖజ్రజ్‌లు ఖహ్‌తానీ అరబ్బులు కాదని, వీరు ఆ ప్రాంతంలో నాబత్ బిన్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) సంతతిలో మిగిలిపోయిన వారి సంతానమని రుజువు చేయడం జరిగింది.[10]

ఖైదార్ బిన్ ఇస్మాయీల్ (అ.స.) సంతతి మక్కాలోనే ఉండి వికాసం పొందుతూ ఉండి పోయింది. అద్‌నాన్, ఆ తరువాత అతని కుమారుడు మఅద్ కాలం వచ్చేసింది. అద్‌నానీ అరబ్బుల సంతతి వివరాలు ఖచ్చితంగా ఇప్పటి వరకు సురక్షితంగా ఉన్నాయి.

అద్‌నాన్, దైవప్రవక్త (సఅసం) వంశవృక్షంలో ఇరవై ఒకటవ తరానికి చెందినవాడు. కొన్ని ఉల్లేఖనాల్లో ఆయన (స) తన వంశవృక్షాన్ని గురించి చెబుతూ అద్‌నాన్ వరకు వెళ్ళి ఆగిపోయేవారనీ, ఇక ముందుకు సాగిపోయే వారు కాదనీ చెప్పడం జరిగింది. వంశవృక్ష నిపుణులు చెప్పింది తప్పని ఆయన (స) చెప్పేవారు.[11] అయితే విద్వాంసుల ఓ వర్గం, అద్‌నాన్ కంటే పైకి కూడా ఆయన వంశ వృక్షాన్ని చెప్పవచ్చు అని అంటోంది. వారు ఈ ఉల్లేఖనాన్ని జయీఫ్ (బలహీనం) అయినదిగా ఖరారు చేస్తారు. వీరి పరిశోధన ప్రకారం, అద్‌నాన్ మరియు హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) నడుమ నలభై తరాలున్నాయి.

మొత్తానికి మఅద్ కుమారుడు నజార్ - నజార్ తప్ప మఅద్‌కు వేరే - సంతానంలేదు. అతని ద్వారా ఎన్నో కుటుంబాలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి. నిజానికి నజార్‌కు నలుగురు కుమారులు. ప్రతి కుమారుడు ఓ పెద్ద తెగకు మూలపురుషుడయ్యాడు. ఈ నలుగురి పేర్లు ఇలా ఉన్నాయి: ఇయాద్, అన్మార్, రబీయా, ముజర్. వీరిలో చివరి రెండు తెగల శాఖలు, ఆ శాఖలకు ఉప శాఖలు అనేకం పెరిగిపోయాయి. కాబట్టి రబీయా ద్వారా అసద్ బిన్ రబీయా, గజ్జా, అబ్దుల్ ఖైస్, వాయిల్, బకర్, తగ్లబ్, బనూ హనీఫా వగైరాలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి. ముజర్ సంతానం రెండు పెద్ద తెగల్లో విడిపోయింది.

1. ఖైస్ ఈలాన్ బిన్ ముజర్. 2. ఇల్యాస్ బిన్ ముజర్.

ఖైస్ ఈలాన్ ద్వారా బనూ సలీం, బనూ హవాజిన్, బనూ గత్ఫాన్. గత్ఫాన్ ద్వారా అబస్, జీబాన్, అష్జా మరియు గనీ బిన్ ఆసుర్ తెగలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి.

---

10. చూడండి. తారీఖె అర్జుల్ ఖుర్‌ఆన్-2/78-86.

11. తిబ్రీ : తారీఖుల్ ఉమమ్ వల్ ములూక్-2 /191-194, అల్ ఎలామ్- 5/6.

https://teluguislam.net

ఇల్యాస్ బిన్ ముజర్ ద్వారా తమీమ్ బిన్ ముర్రా, హుజైల్ బిన్ ముద్రికా, బనూ అసద్ బిన్ హుజైమా తెగలు పుట్టాయి. కినానా ద్వారా ఖురైష్ తెగ ఉనికి లోనికి వచ్చింది. ఈ తెగ ఫహర్ బిన్ మాలిక్ బిన్ నస్ర్ బిన్ కినానా సంతానం.

ఖురైష్ కూడా వివిధ శాఖల్లో విడిపోయారు. ప్రసిద్ధ ఖురైషీ శాఖల పేర్లు ఇలా ఉన్నాయి: జమ్‌హా, సహమ్, అద్దీ, మగ్జూమ్, తైమ్, జుహ్రా మరియు ఖుస్ఫై బిన్ కిలాబ్ కుటుంబాలు. అంటే అబ్దుద్దార్, అసద్ బిన్ అబ్దుల్ ఉజ్జా మరియు అబ్దె మునాఫలన్న మాట. ఈ ముగ్గురు ఖుస్ఫై కుమారులు. వీరిలో అబ్దె మునాఫ్‌కు నలుగురు కొడుకులు. వీరి ద్వారా ఉపశాఖలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి. అంటే అబ్దెషమ్స్, నౌఫిల్, ముత్తలిబ్ మరియు హాషిమ్. ఈ హాషిమ్ వంశం నుండే అల్లాహ్ మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (స)ను ఎంచుకున్నాడు.[12]

దైవప్రవక్త (స) ప్రవచనం ఇలా ఉంది:

"అల్లాహ్ ఇబ్రాహీం (అ.స.) సంతానం నుండి ఇస్మాయీల్ (అ.స.) ను ఎన్నుకున్నాడు. తరువాత ఇస్మాయీల్ (అ.స.) సంతానం నుండి కినానాను ఎంపిక చేశాడు. కినానా సంతతి నుండి ఖురైష్‌ను ఎన్నుకున్నాడు. ఖురైష్ నుండి బనూ హాషిమ్‌ను ఎంచుకున్నాడు. బనూ హాషిం నుండి నన్ను ఎంచు కున్నాడు."[13]

ఇబ్నె అబ్బాస్ కథనం ప్రకారం, దైవప్రవక్త (స) ఇలా సెలవిచ్చారు: "అల్లాహ్ సృష్టి రచన చేసి నన్ను అతి మేలైన వర్గంలో పుట్టించాడు. రెండు మేలు వర్గాల్లోనూ మిన్న అయిన వర్గంలో ఉంచాడు. తెగలను ఎంచు కున్నప్పుడు నన్ను అన్నిటికంటే మేలైన తెగలో చోటిచ్చాడు. వంశాలను ఎంపిక చేసినప్పుడు నన్ను అతి మేలైన వంశంలో పుట్టించాడు. కాబట్టి నేను నా వ్యక్తిత్వం రీత్యా కూడా అందరికంటే మేలైనవాణ్ణి మరియు వంశం రీత్యా అందరికంటే మిన్న అయిన వంశం వాణ్ణి.[14]

మొత్తానికి అద్‌నాన్ వంశం బాగా వృద్ధిచెందినప్పుడు అన్నపానీయాల సముపార్జన వేటలో అరేబియాలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో వ్యాపించింది. ఉదాహ రణకు అబ్దుల్ ఖైస్ తెగ, బక్ర్ బిన్ వాయిల్‌కు చెందిన అనేక శాఖలు మరియు బనూ తమీమ్ కుటుంబాలు బహ్రైన్ వైపునకు బయలుదేరి వెళ్ళాయి. ఆ ప్రాంతంలోనే స్థిరపడ్డాయి.

---

12. ముహాజిరాతె ఖిజ్రీ-1/14-15.
13. సహీ ముస్లిం-2/245; జామె తిర్మిజీ-2 /201.
14. తిర్మిజీ-2/201.

https://teluguislam.net

బనూ హనీఫా బిన్ సఅబ్ బిన్ అలి బిన్ బక్ర్ యమామా వైపునకు వెళ్ళి దాని కేంద్ర ప్రాంతమైన 'హిజ్ర్'లో స్థిరపడిపోయారు.

బక్ర్ బిన్ వాయిల్‌కు చెందిన మిగిలిన శాఖలు యమామా నుండి బహ్రైన్, 'కాజిమా తీరం', 'అఖాతం', 'సువాదె ఇరాఖ్', 'ఉబ్లా' మరియు 'హైత్' వరకు వ్యాపించి ఉన్న ప్రాంతాల్లో స్థిరపడ్డాయి.

బనూ తగ్లబ్ ఫరాతియా దీవిలో స్థిరపడింది. అయితే దానికి చెందిన కొన్ని శాఖలు బనూ బక్ర్ తెగ వెంట ఉండిపోయాయి.

బనూ తమీమ్ బాదియా బస్రాలో స్థిరపడింది.

బనూ సలీం మదీనా దాపున విడిది చేసింది. వారి నివాస ప్రాంతం వాదియుల్ ఖుర్ఆ (ఖుర్ఆ లోయ) మొదలుకొని ఖైబర్, మదీనాకు తూర్పు భాగం అయిన హుర్రా బనూ సలీం ప్రక్కనే ఉన్న రెండు కొండల వరకు విస్తరించింది.

బనూ సఖీఫ్ తెగవారు తాయిఫ్‌లో ఉండిపోయారు. బనూ హవాజిన్ మక్కా తూర్పున అవుతాస్ లోయకు చుట్టుపట్ల విడిది చేశారు. వీరి నివాస స్థలం మక్కా - బస్రా రాజమార్గంపై ఉండింది.

బనూ అసద్ తైమాకు తూర్పున మరియు కూఫాకు పశ్చిమాన స్థిర పడ్డారు. వీరి నివాసానికి తైమాకు నడుమ బనూ తైకు చెందిన ఓ తెగ బహ్తుర్ కూడా ఉండేది. బనూ అసద్ నివసించిన ప్రాంతానికి, కూఫాకు నడుమ ప్రయాణ దూరం అయిదు రోజులు.

బనూ జుబ్యాన్ తెగవారు తైమాకు దరిదాపులోవున్న 'హౌరాన్' చుట్టు ప్రక్కల స్థిరపడ్డారు.

తిహామాలో బనూ కినాన వంశం ఉండి పోయింది. వారిలో ఖురైషీ వంశం మక్కా మరియు ఆ చుట్టుపట్ల నివాసమేర్పర్చుకుంది. వీరు సంఘటి తంగా ఉండకుండా దేశదిమ్మరుల్లా తిరిగేవారు. చివరికి ఖుస్సై బిన్ కిలాబ్ ఖురైషీలందరిని సంఘటితం చేసి వారికి గౌరవాన్నీ, ఔన్నత్యాన్నీ కల్పించాడు.[15]

15. ముహాజిరతె ఖిజ్రీ-1/15,16.

https://teluguislam.net

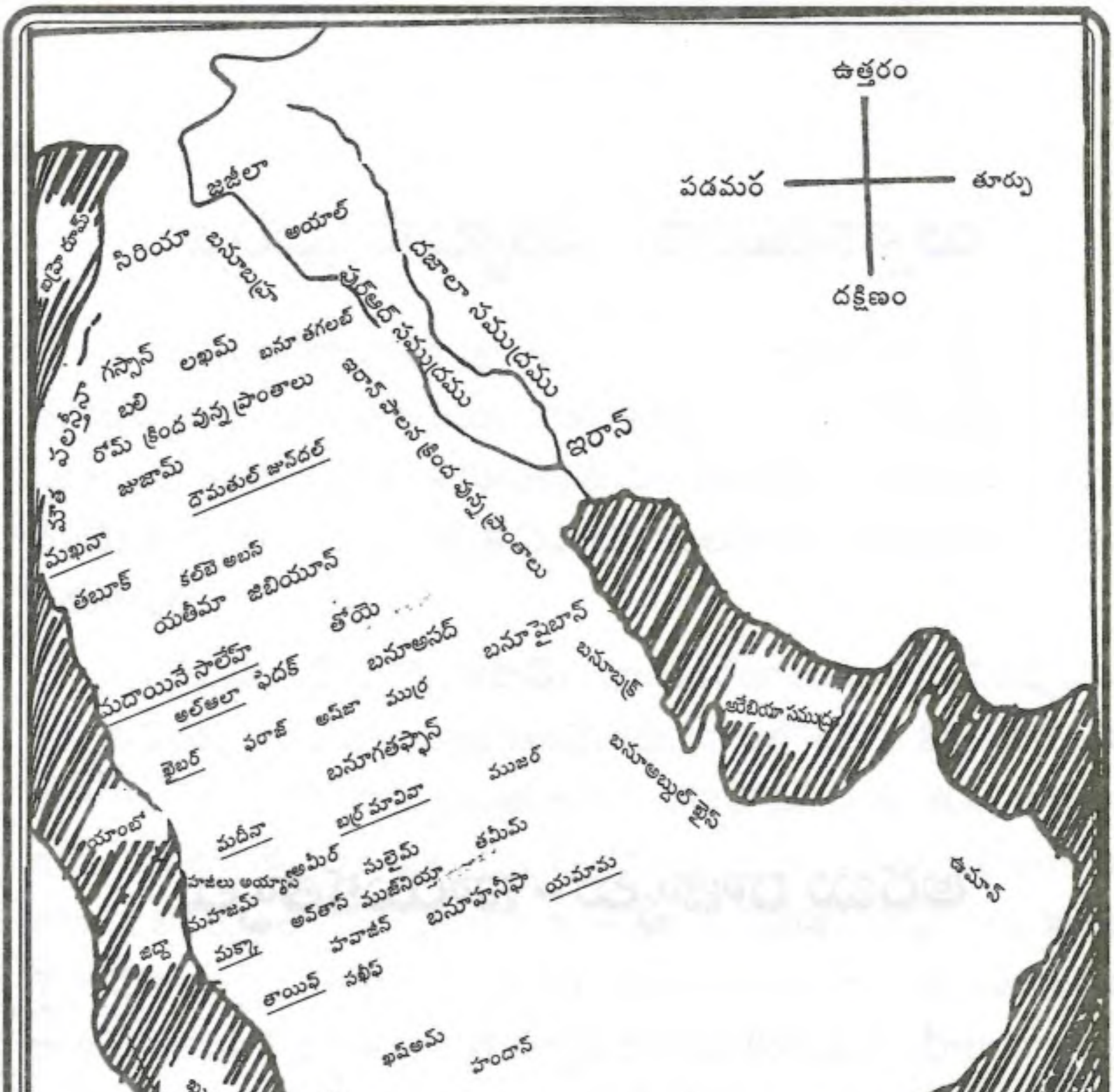

గీతలు ఉన్నవి ప్రదేశం పేర్లు

గీతలు లేనివి తెగల పేర్లు

మహాప్రవక్త(స) రాక పూర్వం అరేబియా ప్రాంతాలు